

ZE BEGINNEN MET EEN ACHTERSTAND

EN HALEN DIE NIET IN

MECHANISMEN VAN BLIJVENDE ONDERWIJSONGELIJKHEID

Mieke Van Houtte
Onderwijsongelijkheid: een terugblik naar de toekomst
UCSIA webinar 7/12/2020

Sociale ongelijkheid in het onderwijs:

- socioeconomische status gezin bepalend voor prestaties en bereikt niveau
- niet te verklaren door intelligentie

→ kansen worden ontnomen

→ talenten gaan verloren

→ onderzoek naar mechanismen

Gebrek aan overeenstemming tussen school en gezin:

- economisch kapitaal
- cultureel kapitaal
- sociaal kapitaal – ouderlijke betrokkenheid, steun leerkrachten

→ drempels, barrières

Overgang van primair naar secundair onderwijs

B-stroom – prestaties (bepaald door sociale herkomst)

A-stroom – prestaties + sociale herkomst

3.9% in B-stroom

78.2% in optievakken Latijn of moderne → hoog mikken

Table Association between parental social class and track choice, row percentages and Cramer's V ($N = 887$)

	<i>B-stream</i>	<i>Latin</i>	<i>Modern sciences</i>	<i>Technical or arts option</i>
Working class	8.9%	11.6%	57.1%	22.3%
Lower middle class	5%	26.1%	46.5%	22.4%
Middle class	0.7%	40.1%	43.4%	15.7%
Upper middle class	0.7%	64.2%	28.4%	6.8%

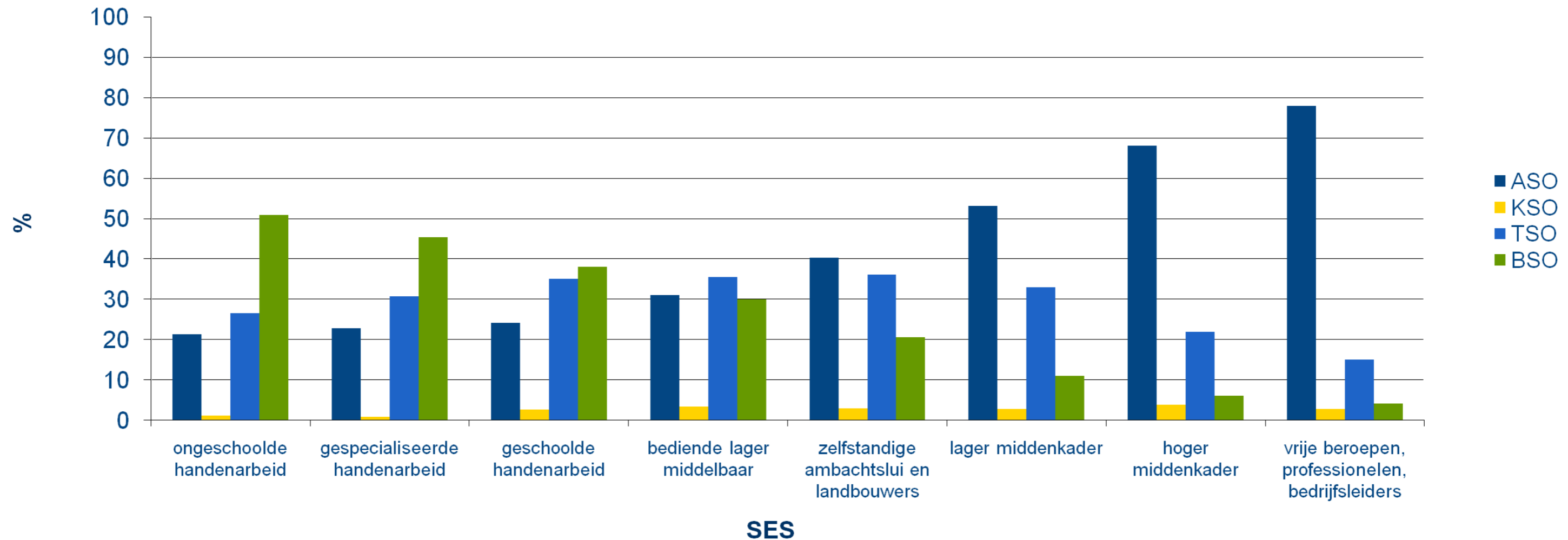
*Cramer's $V = 0.230, p < 0.001$

Verklaringen?

- Cultureel kapitaal - kennis
- Sociaal kapitaal - advies
- Keuzeprocessen - kosten/baten
- risico's vermijden: "niet voor mensen zoals wij"

Gevolg: georganiseerde segregatie via onderwijsvormen

Onderwijsvorm naar SES (3de en 5de jaar)
VLO 2004-2005

Effecten sociale segregatie in secundair onderwijs

Analyse: engagement in Gent

International Study of City Youth (ISCY)

2354 vierdejaars in 30 scholen (2013-2014)

Gebrek aan engagement:

- storend gedrag (behavioral)
- weigering inspanning te doen (cognitive)
- verveling, desinteresse (emotional)

Sociale herkomst:

- objectief (leerlingen met/zonder werkloze ouder)
- subjectief
- leerlingsamenstelling school

Socioeconomic deprivation and behavioural disengagement

		Model 1	Model 2	Model 3	
Intercept	γ	3.081***	3.091***	3.111***	
	SE	0.269	0.275	0.265	
School level					
Ethnic composition	γ	-0.078	-0.286	-0.208	
	γ^*	-0.010	-0.036	-0.026	
	SE	0.402	0.391	0.398	
Unemployment composition	γ	5.842**	4.526*	3.515°	
	γ^*	0.150**	0.117*	0.091°	
	SE	1.999	2.037	2.117	
Deprivation culture	γ		0.945*	0.824°	
	γ^*		0.097*	0.085°	
	SE		0.441	0.421	
Student level					
Grade repetition	γ	1.029***	1.030***	1.012***	
	γ^*	0.177***	0.177***	0.174***	
	SE	0.132	0.133	0.146	
Gender	γ	-0.120	-0.115	-0.143	
	γ^*	-0.025	-0.024	-0.030	
	SE	0.137	0.135	0.134	
Track (ref. academic/arts)	Technical	γ	0.206	0.193	0.263
		γ^*	0.034	0.031	0.043
		SE	0.154	0.169	0.163
	Vocational	γ	1.103***	1.051***	1.095***
		γ^*	0.189***	0.180***	0.188***
		SE	0.196	0.207	0.192
Ethnicity	γ	0.028	0.036	0.025	
	γ^*	0.005	0.007	0.005	
	SE	0.154	0.155	0.157	
Parental unemployment	γ	0.021	0.021	-0.080	
	γ^*	0.002	0.002	-0.008	
	SE	0.217	0.218	0.203	
Economic deprivation	γ			0.240**	
	γ^*			0.079**	
	SE			0.069	
Variance components					
Intercept	U_0	1.111	1.155	1.085	
Grade repetition	U_1	0.101	0.111	0.203	
Gender	U_2	0.234°	0.227°	0.227	
Technical track	U_3	0.162	0.211	0.173	
Vocational track	U_4	0.474	0.508	0.446	
Ethnicity	U_5	0.265°	0.237°	0.244°	
Parental unemployment	U_6	0.326	0.311	0.277	
Economic deprivation	U_7			0.033	

Bevindingen

- Storend gedrag:
- subjectieve inschatting financiële situatie
 - percentage werkloosheid school (compositie)
 - deprivatie-cultuur school
- Weigering inspanning:
- subjectieve inschatting financiële situatie
 - deprivatie-cultuur school
- Verveling:
- subjectieve inschatting financiële situatie

Subjectieve indicators!

+ effecten beroepsonderwijs op zich

→ weinig maatschappelijk gewaardeerd

→ gevoel van zinloosheid

Onderzoek in Vlaamse secundaire scholen naar intentie dropout:

- sociale herkomst

- beroepsonderwijs = grootste voorspeller

- binnen bso: - gevoel van zinloosheid (“niet voor mensen zoals wij”)

- ervaring steun leerkrachten

Ouderbetrokkenheid?

- Sociaal zwakkere milieus → minder ouderbetrokkenheid
- Ouderbetrokkenheid → gevoel van zinloosheid
→ engagement

Conclusie

Sociale ongelijkheid in onderwijs →

- op verschillende vlakken kwestie van “mismatch”
 - verwachtingen stemmen niet overeen
- structuren – georganiseerde sociale segregatie
- subjectieve ervaringen, percepties
 - drempels, barrières voor bepaalde groepen
 - compenserend vermogen scholen
 - kloof die overbrugd kan/moet worden

Mieke Van Houtte

Hoogleraar Sociologie

VAKGROEP SOCIOLOGIE

E Mieke.VanHoutte@ugent.be

www.ugent.be